

Randers Kommune
Laksetorvet
8900 Randers

Gammeltorv 22
DK-1457 København K
Tlf. +45 33 13 25 12
Fax +45 33 13 07 17

www.ombudsmanden.dk
post@ombudsmanden.dk

Personlig henvendelse: 10-14
Telefonisk henvendelse:
Man.-tors. 9-16, fre. 9-15

Randers Kommunes genoptagelse af egen drift af sager om gensidig forsørgelsespligt

04-07-2016

Jeg har modtaget Randers Kommunes e-mails af 21. og 26. januar, 8. februar og 18. april 2016 med vedhæftede filer.

Dok.nr. 15/04036-27/PH
Bedes oplyst ved henvendelse

Efter min gennemgang af sagen mener jeg, at det er kritisabelt, at kommunen ikke traf beslutning om at genoptage alle de sager, hvor afgørelsen om gensidig forsørgelsespligt ikke var meddelt begge parter, umiddelbart efter, at kommunen havde identificeret ca. 110 sager med denne fejl. Dette skete efter modtagelse af Ankestyrelsens afgørelse af 17. februar 2015 i en konkret sag, hvor kommunens afgørelse blev underkendt og erklæret ugyldig på grund af manglende meddelelse af afgørelsen om samliv og gensidig forsørgelsespligt til begge parter.

+ bilag

Da byrådet på et møde den 18. januar 2016 har besluttet, at kommunen af egen drift skal genoptage de ca. 110 identificerede sager, hvor afgørelsen om gensidig forsørgelsespligt ikke er meddelt begge parter, foretager jeg mig ikke mere i sagen.

Jeg beder imidlertid kommunen om at orientere mig om resultatet af kommunens genoptagelse og fornyede behandling af de pågældende sager (jf. nærmere pkt. 4.3 nedenfor).

Selv om Randers Kommune nu har genoptaget sagerne, skal jeg bemærke, at jeg er opmærksom på, at kommunen for en umiddelbar betragtning kan anse det for utilfredsstillende, at sagerne må genoptages. Resultatet må således antages at føre til, at et stort antal ydelsesmodtagere vil skulle have efterbetalt en ydelse, som de efter lovgivningen for så vidt ikke var berettiget til at modtage. Og det er formentlig meget sandsynligt, at begge parter i de enkelte sager i realiteten har været bekendt med kommunens afgørelser i kraft af, at samleveren i praksis har fået kendskab til den afgørelse, der er truffet over for ydelsesmodtageren.

Heroverfor står imidlertid dels, at kommunen er forpligtet til også mere generelt at rette ind efter Ankestyrelsens afgørelser på området – både konkrete afgørelser og principafgørelse 37-15 – dels at Ankestyrelsens afgørelser bygger på grundlæggende retsprincipper om formel meddelelse af forvaltningsafgørelser som betingelse for, at disse kan få virkning for de berørte parter.

Det er således væsentligt at være opmærksom på, at kommunens afgørelser om gensidig forsørgelsespligt indebar en vigtig ændring af retsstillingen ikke kun for ydelsesmodtageren, men også for samleveren – bl.a. ved, at kommunen efter omstændighederne hos samleveren ville kunne opkræve de beløb, der var udbetalt til ydelsesmodtageren. Det følger efter min opfattelse af almindelige forvaltningsretlige principper, at en sådan afgørelse – ligesom andre bebyrdende afgørelser – ikke kan håndhæves, før den er formelt og individuelt meddelt til den part, som den vedrører.

På denne måde må sagen ses i lyset af et mere overordnet princip om, at en myndighed ikke kan håndhæve en bebyrdende afgørelse over for enkeltpersoner uden formelt at have meddelt de pågældende denne afgørelse.

Jeg vil lægge en nyhed om sagen på min hjemmeside. Der vil i nyheden være links til dette brev, min høring af 4. november 2015 og kommunens svar.

Kommunen kan læse nærmere om resultatet af min undersøgelse og begrundelsen herfor i det følgende. Efter udtalelsen er der en sagsfremstilling.

Ombudsmandens udtalelse

1. Indledning

Sagen vedrører afgørelser truffet efter regler om gensidig forsørgelsespligt mellem samlevende, der blev indsat i lov om aktiv socialpolitik ved lov nr. 894 af 4. juli 2013 (gældende fra 1. januar 2014). Reglerne blev afskaffet igen pr. 1. januar 2016 (lov nr. 1522 af 27. december 2014 om ændring af bl.a. lov om aktiv socialpolitik).

Ankestyrelsen har i principafgørelse 49-14 bl.a. udtalt, at en afgørelse om gensidig forsørgelsespligt skal meddeles til både modtageren af kontant- eller uddannelseshjælp og dennes samlever. I principafgørelse 37-15 har Ankestyrelsen fastslået, at manglende meddelelse til begge parter af en afgørelse om gensidig forsørgelsespligt betyder, at afgørelsen ikke har retsvirkning, før den er meddelt begge parter.

Randers Kommune har identificeret de sager, hvori kommunen ikke oprindeligt havde givet meddelelse om afgørelsen om gensidig forsørgelsespligt til begge parter, men kommunen har først efter min høring i sagen truffet beslutning om af egen drift at genoptage sagerne.

Som det fremgår af sagsfremstillingen, genoptog kommunen alle de sager, hvor borgeren havde fremsat begæring herom. Dette er i overensstemmelse med de almindelige regler om genoptagelse efter begæring.

Min undersøgelse vedrører således alene spørgsmålet om, hvorvidt kommunen af egen drift burde have genoptaget alle de øvrige sager, og i givet fald hvornår en sådan genoptagelse burde have fundet sted.

2. Retsgrundlaget

2.1. Betydningen af den manglende meddelelse af afgørelser til begge parter

Ankestyrelsen har i principafgørelse 37-15, der blev offentliggjort den 8. juli 2015, taget stilling til betydningen af manglende meddelelse til begge parter af en afgørelse om gensidig forsørgelsespligt mellem samlevende. I principafgørelsens resumé er anført følgende:

”En afgørelse om at anse to personer for samlevende efter aktivlovens § 2 b skal meddeles begge parter

Både den person, der ansøger om eller modtager hjælp, og dennes sambo er part i sagen.

Kommunen skal meddele afgørelsen individuelt til begge parter.

Det er ikke tilstrækkeligt, at parten får underretning om afgørelsen på anden måde – f.eks. via sin sambo.

...

Afgørelsen har ikke virkning, før den er meddelt begge parter

Meddelelse af afgørelsen er en grundlæggende betingelse for, at afgørelsen kan få retsvirkning efter sit indhold.

Afgørelsen kan ikke håndhæves, før såvel ansøger som samlever har fået afgørelsen meddelt. Det betyder, at kommunen ikke kan beregne hjælpen til ansøgeren på grundlag af samleverens indtægter eller formue, før afgørelsen er meddelt begge parter.

Kommunens afgørelse om samliv og gensidig forsørgelsespligt har ikke retsvirkning, før den er meddelt begge parter.”

Ankestyrelsen har således vurderet, at der i tilfælde af manglende meddelelse af afgørelsen om gensidig forsørgelsespligt til begge parter er tale om en fejl, der medfører ugyldighed.

Dette er i overensstemmelse med den almindelige retsopfattelse. Det antages således, at der gælder en almindelig retsgrundsætning (eller retssædvane) om, at afgørelser skal meddeles til afgørelsens adressat og andre parter i sagen for at få virkning efter deres indhold. Manglende meddelelse af en afgørelse er en væsentlig retlig mangel, og retsvirkningen heraf er, at afgørelsen er ugyldig og ikke kan håndhæves.

Jeg henviser til Steen Rønsholdt, Forvaltningsret – Retssikkerhed. Proces. Sagsbehandling, 4. udgave (2014), side 507 ff. og side 518, Karsten Revsbech m.fl., Forvaltningsret – Sagsbehandling, 7. udgave (2014), side 325 ff. og side 373 ff., Karsten Loiborg og Jon Andersen m.fl., Forvaltningsret, 2. udgave (2002), side 602 ff. og side 857, samt Niels Fenger, Forvaltningsloven med kommentarer (2013), side 610.

Af forarbejderne til reglerne (se sagsfremstillingen nedenfor) fremgår det også, at afgørelsen om gensidig forsørgelsespligt skulle meddeles til begge parter, og at kommunens afgørelse indebar en vigtig ændring af retsstillingen også for samleveren, bl.a. ved, at kommunen efter omstændighederne hos samleveren ville kunne opkræve beløb, der var udbetalt til ydelsesmodtageren.

På baggrund af ovenstående kan Ankestyrelsens vurdering ikke give mig anledning til bemærkninger.

Der vil således være tale om ugyldighed, uanset om afgørelsen indholdsmæssigt er i overensstemmelse med reglerne på området, og uden at der skal foretages en konkret vurdering af, om fejlen har haft væsentlig betydning for afgørelsen.

2.2. Konsekvenser af en underkendelse af en afgørelse eller en praksis

Hvis en afgørelse ændres af f.eks. en klagemyndighed, har myndigheden (kommunen) pligt til at rette sig efter denne myndigheds afgørelse, medmindre den lider af åbenbare eller grove mangler. Jeg henviser bl.a. til Hans B. Thomsen, Pernille Christensen og Lise Brandi-Hansen, Lov om kommunernes styrelse, 2. udgave (2010), side 413 f. og 445, og Jens Garde og Karsten Revsbech, Kommunalret, 3. udgave (2011), side 115, samt Højesterets dom i Ugeskrift for Retsvæsen 1990, side 892, kommenteret i Ugeskrift for Retsvæsen 1991 B, side 147 ff.

Hvis myndighedens retsanvendelse eller praksis er blevet underkendt i den konkrete afgørelse fra klagemyndigheden, er myndigheden desuden forpligtet til at ændre sin praksis fremover.

Herudover antages det, at hvis en myndigheds retsanvendelse eller praksis er blevet underkendt i en konkret sag, er myndigheden normalt forpligtet til at genoptage ikke blot afgørelsen i den konkrete sag, men også allerede afgjorte tilsvarende sager af egen drift og eventuelt træffe en ny afgørelse i sagerne.

Baggrunden er dels, at det er mest nærliggende, når der er tale om en retlig mangel, at det offentlige bærer ansvaret, og dels at det ud fra et lighedssynspunkt vil være den rimeligste løsning over for borgerne.

Pligten til genoptagelse gælder dog kun, hvis forvaltningen samtidig vil være forpligtet til at omgøre afgørelsen.

Ved vurderingen af, om en myndighed er forpligtet til at omgøre afgørelser som følge af en ændring eller underkendelse af praksis (fra f.eks. klageinstansen), kan der ifølge Lis Sejr og Jens Vedsted-Hansen, Anke og genoptagelse i principielle sager, side 166 ff., side 186 ff. og side 192 ff., bl.a. lægges vægt på følgende: 1) spørgsmålets grundlæggende karakter, 2) grovheden af fejlen, 3) intensiteten af indgrebet og 4) administrative hensyn. Det anføres, at kriteriet om fejlens grovhed må tillægges særlig vægt, og at der vil bestå en ubetinget omgørelsespligt ved særligt grove (åbenbare) fejl.

Ifølge Karsten Loiborg m.fl., Forvaltningsret, 2. udgave (2002), side 946, må der ved besvarelsen af spørgsmålet om, hvornår forvaltningen er forpligtet til af egen drift at omgøre en afgørelse, især lægges vægt på, om forvaltningens tidligere retsanvendelse eller praksis har været udtryk for en mere eller mindre klar ulovlighed (om der i den ene ende af skalaen er truffet ugyldige afgørelser eller har været tale om en uforsvarlig – og efter omstændighederne erstatningspådragende – forvaltning, eller der i den anden ende af skalaen har været tale om en undskyldelig retsvildfarelse eller et valg mellem to for så vidt lige gode retsopfattelser). Og for det andet om en genoptagelse af sagerne af egen drift vil volde større eller mindre administrative vanskeligheder (om det i den ene ende af skalaen vil være faktisk umuligt eller dog særdeles vanskeligt og overordentligt ressourcekrævende at finde frem til de relevante sager, eller det i den anden ende af skalaen vil være forholdsvis ukompliceret, på baggrund af de oplysninger og de registreringssystemer, myndigheden har, at finde frem til sagerne).

Hvis det volder større vanskeligheder, f.eks. fordi det er forholdsvis kompliceret at finde frem til de relevante sager, eller der er tale om et meget stort antal sager, bør myndigheden i stedet generelt informere offentligheden om bor-

gernes mulighed for selv at rette henvendelse til myndigheden for at søge om at få deres tidligere afgjorte sager genoptaget. Dette kan f.eks. ske gennem medierne og ved opslag på myndighedens hjemmeside.

Jeg henviser til Jon Andersen og Karsten Loiborg m.fl., Forvaltningsret, 2. udgave (2002), side 383 og side 946 ff., Sten Bønsing, Almindelig Forvaltningsret, 3. udgave (2013), side 270 f., Niels Fenger, Forvaltningsloven med kommentarer (2013), side 279 f., Karsten Revsbech m.fl., Forvaltningsret – Sagsbehandling, 7. udgave (2014), side 126 ff., Lis Sejr og Jens Vedsted-Hansen, Anke og genoptagelse i principielle sager, side 189 og 199 ff., og Kaj Larsen, Juristen 1991, side 257 ff.

Jeg henviser også til Folketingets Ombudsmands beretning for 1981, side 245 ff., 1990, side 266 ff., 1997, side 183 ff. og 2003, side 357 ff.

3. Min vurdering

3.1. Hvornår blev eller burde Randers Kommune være blevet bekendt med Ankestyrelsens opfattelse

3.1.1. Det fremgår af sagen, jf. nedenfor, at Randers Kommune ikke havde meddelt afgørelsen om gensidig forsørgelsespligt til begge parter i ca. 110 sager.

Ifølge Ankestyrelsens retsopfattelse (jf. pkt. 2.1) har afgørelserne i de pågældende sager ingen retsvirkning, før afgørelserne efter genoptagelse eventuelt meddeles begge parter.

3.1.2. Kommunen blev allerede underkendt af Ankestyrelsen i tre sager henholdsvis den 17. februar og den 4. og 5. marts 2015. I disse sager blev kommunens afgørelser om gensidig forsørgelsespligt erklæret ugyldige på grund af manglende meddelelse af afgørelsen til begge parter og ophævet af Ankestyrelsen.

Af afgørelsen af 17. februar 2015 fremgik det udtrykkeligt, at ophævelsen af afgørelsen og hjemvisningen af sagen til kommunen betød, at kommunen først kunne pålægge gensidig forsørgelsespligt, når kommunen havde truffet en ny afgørelse herom over for begge parter. I afgørelsen af 5. marts 2015 anførte Ankestyrelsen desuden, at der – fordi parterne ikke længere var samlevende – ikke var grundlag for, at kommunen skulle træffe en ny afgørelse, da den først ville kunne få virkning fra det tidspunkt, hvor den var meddelt begge parter.

3.1.3. Umiddelbart efter modtagelsen af afgørelsen af 17. februar 2015 fra Ankestyrelsen gennemgik kommunens sagsbehandlere "løseligt" deres sager

om gensidig forsørgelsespligt for at undersøge, om der var sendt afgørelsesbrev til begge parter. På baggrund heraf forventede forvaltningen, at der manglede afgørelsesbrev til samleveren i ca. 110 sager.

Kommunen havde dermed kort tid efter modtagelsen af den første afgørelse fra Ankestyrelsen om ugyldighed identificeret de sager, som det drejede sig om. Den 4. og 5. marts 2015 modtog kommunen de to yderligere afgørelser fra Ankestyrelsen med samme resultat.

Randers Kommune opfyldte dermed meget hurtigt efter modtagelsen af afgørelsen af 17. februar 2015 fra Ankestyrelsen pligten til at undersøge, om den manglende meddelelse af afgørelsen til begge parter var en generel fejl.

3.1.4. Af skrivelse af 2. marts 2015 fra Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR), der blev offentliggjort den 13. marts 2015, fremgik det endvidere tydeligt, hvad konsekvensen er, hvis afgørelsen om gensidig forsørgelsespligt ikke er meddelt begge parter (se sagsfremstillingen nedenfor).

Også af en redegørelse af 26. marts 2015 fra Kommunernes Landsforening (KL) fremgår det udtrykkeligt, at parterne – hvis en afgørelse blev anset for ugyldig – skulle ”stilles, som om afgørelsen ikke var truffet” (se sagsfremstillingen nedenfor).

3.1.5. I et internt notat af 24. marts 2015 (se sagsfremstillingen nedenfor) er det anført, at det endnu ikke havde været ”tydeligt” for kommunen, hvilke sagsbehandlingsfejl der førte til ugyldighed. I et internt notat af 1. april 2015 er det anført, at manglende afgørelsesbrev til begge parter ”jf. Ankestyrelsen er en væsentlig sagsbehandlingsfejl, som vil føre til ugyldighed af afgørelsen”.

Af et internt statusnotat af 7. maj 2015 fremgår det, at kommunen ved ”modtagelsen af de 3 stadfæstede og de 3 omgjorte sager fra Ankestyrelsen vurderede, at der var tilstrækkeligt grundlag for at gennemgå 15 sager, hvor borgere havde klaget over afgørelserne. Kommunen genoptog og efterbetalte herefter ydelser i 10 af disse sager, hvor afgørelserne ikke var meddelt til begge parter.

Kommunen havde på dette tidspunkt også efterbetalt ydelser til borgerne i de tre sager, hvor Ankestyrelsen havde erklæret kommunens afgørelser for ugyldige.

3.1.6. Jeg må herefter lægge til grund, at kommunen, allerede da den modtog den første afgørelse af 17. februar 2015 fra Ankestyrelsen, hvori Ankestyrelsen underkendte kommunens afgørelse som ugyldig, blev opmærksom på, at i hvert fald afgørelser, der ikke var meddelt begge parter, var uden retsvirkninger, og at kommunen først kunne pålægge gensidig forsørgelsespligt, når

kommunen havde genoptaget sagerne og truffet nye afgørelser herom over for begge parter.

Og da kommunen efterfølgende modtog de to yderligere afgørelser fra Ankestyrelsen den 4. og 5. marts 2015 og skrivelsen af 2. marts 2015 fra STAR, måtte det være tydeligt for kommunen, at sådanne afgørelser var ugyldige.

3.1.7. På baggrund af kommunens genoptagelse og efterbetaling af ydelser i de tre sager, som var hjemvist af Ankestyrelsen, og i 10 sager, hvor borgerne havde klaget, jf. ovenfor, må jeg endvidere lægge til grund, at kommunen havde taget Ankestyrelsens afgørelser til efterretning.

På trods heraf besluttede kommunen ikke at genoptage de resterende sager af egen drift, men alene at genoptage sager, hvis borgerne selv klagede over afgørelserne.

3.2. Var der pligt til at genoptage og omgøre afgørelserne i de øvrige sager af egen drift?

3.2.1. En myndighed, der får underkendt en retsanvendelse eller praksis, antages normalt at være forpligtet til af egen drift at genoptage tilsvarende allerede afgjorte sager af egen drift, hvis det ikke volder større administrative vanskeligheder at identificere de relevante sager/finde dem frem og genoptage dem. Det gælder dog kun, hvis myndigheden samtidig vil være forpligtet til at omgøre afgørelsen, dvs. ophæve afgørelsen og eventuelt træffe en ny afgørelse (jf. pkt. 2.2 ovenfor).

Tilsvarende er en myndighed, der får tilsidesat en afgørelse som ugyldig på grund af grundlæggende fejl som f.eks. manglende meddelelse af afgørelsen, normalt forpligtet til af egen drift at genoptage og omgøre andre sager med samme fejl.

3.2.2. Under henvisning til det, som jeg har anført under pkt. 2.1 om fejlens karakter, og de hensyn, der fremgår af pkt. 2.2, må Randers Kommune anses for forpligtet til af egen drift at genoptage og omgøre eventuelle afgørelser i andre tilsvarende sager, hvor den oprindelige afgørelse om gensidig forsørgelsespligt ikke er meddelt begge parter.

Dette gælder, når sagerne er identificeret/kan findes frem, og det ikke er en for stor administrativ byrde at gennemgå og genoptage sagerne (f.eks. på grund af antallet).

3.2.3. Som det fremgår ovenfor under pkt. 3.1, havde Randers Kommune kort tid efter modtagelsen af den første af de tre afgørelser fra Ankestyrelsen i februar og marts 2015 løseligt gennemgået kommunen sager og havde identificeret ca. 110 sager, hvori der var truffet ugyldige afgørelser.

Efter min opfattelse er der ikke tale om et meget stort antal sager, og det kan derfor ikke anses for en større administrativ byrde at genoptage sagerne.

Efter min mening kunne kommunen således ikke undlade at genoptage de pågældende sager på grund af administrative vanskeligheder.

3.2.4. Kommunen har (i et notat af 6. december 2015 fra forvaltningen) anført, at det vurderes, at der ikke generelt eller systematisk er lavet væsentlige sagsbehandlingsfejl i sagerne om gensidig forsørgelsespligt. Kommunen har henvist til, at alle de borgere, der var blevet pålagt gensidig forsørgelsespligt, var omfattet af målgruppen.

Kommunen har også henvist til, at afgørelsen i langt de fleste tilfælde var meddelt til begge parter, men at der i ca. 110 sager, som navnlig var behandlet af to ud af 14 sagsbehandlere, konsekvent ikke var sendt afgørelsesbrev til samleveren.

Jeg er ikke bekendt med det nøjagtige antal sager om gensidig forsørgelsespligt, som kommunen har behandlet, men det fremgår af et svar af 8. maj 2015 fra kommunen til STAR, at tallet for perioden 1. januar 2014 til 30. april 2015 lå på ca. 500. Umiddelbart vurderer jeg, at der er tale om en systematisk fejl, når der i ca. 110 sager ud af ca. 500 er foretaget den samme meddelelsesfejl.

Uanset om fejlen betegnes som en systematisk fejl eller ej, må der efter min opfattelse være en pligt til af egen drift at genoptage afgørelser, som myndigheden er bekendt med er ugyldige, når sagerne allerede er identificeret (og der ikke er tale om et meget stort antal sager).

Kommunen har derfor ikke kun haft pligt til at genoptage og omgøre de afgørelser, der er blevet underkendt af Ankestyrelsen, og de afgørelser, der er blevet klaget over, hvor afgørelsen ikke var meddelt begge parter, men også alle andre afgørelser med samme meddelelsesfejl.

Hvis betingelserne for gensidig forsørgelsespligt fortsat var opfyldt, kunne kommunen træffe nye afgørelser herom, men først med virkning fra meddelelsen af de nye afgørelser til begge parter/samleveren. Hvis betingelserne ikke længere var opfyldt, måtte kommunen ophæve de oprindelige afgørelser.

3.3. Hvornår opstod pligten til at genoptage sagerne af egen drift?

3.3.1. Efter min henvendelse har byrådet på mødet den 18. januar 2016 truffet beslutning om, at kommunen af egen drift skal genoptage alle de identificerede sager, hvori der ikke var givet meddelelse om afgørelsen til begge parter

(som ikke allerede er behandlet på ny på baggrund af Ankestyrelsens omgørelser eller kommunens genoptagelse efter klage i konkrete sager).

I referatet af byrådsmødet den 18. januar 2016 er det bl.a. anført, at Ankestyrelsen efter byrådets beslutning af 8. juni 2015 har truffet principafgørelser bl.a. om virkningen af manglende meddelelse af afgørelsen til begge parter (37-15), og at forvaltningen af denne grund anbefalede en genoptagelse af sagerne af egen drift. Af forvaltningens notat af 6. december 2015 fremgår det endvidere, at kommunen på baggrund af principafgørelse 37-15 og "tilbagekaldelsesgrundsætningen" vurderede, at kommunen nu havde pligt til af egen drift at genoptage de sager, hvori afgørelsen ikke var meddelt begge parter.

Umiddelbart forstår jeg, at det er kommunens opfattelse, at det først var efter Ankestyrelsens udsendelse af principafgørelse 37-15 i juli 2015, at kommunen havde pligt til af egen drift at genoptage sager, hvori der ikke var givet meddelelse om afgørelsen til begge parter.

Dette er jeg ikke enig i. Som nævnt under pkt. 3.1.6 må jeg lægge til grund, at kommunen allerede efter den gennemgang af sager, der fandt sted kort tid efter modtagelsen af afgørelsen af 17. februar 2015 fra Ankestyrelsen, vidste, at afgørelserne i ca. 110 identificerede sager var behæftet med væsentlige meddelelsesfejl. Kommunen vidste også, at konsekvensen heraf var, at sagerne måtte genoptages, og at der skulle ske efterbetaling, indtil det tidspunkt, hvor der eventuelt blev truffet en ny afgørelse over for begge parter.

3.3.2. Med hensyn til forvaltningens henvisning til "tilbagekaldelsesgrundsætningen" bemærker jeg, at reglerne om tilbagekaldelse af afgørelser anvendes, når en myndighed af egen drift ændrer en i øvrigt gyldig afgørelse, der behørigt er meddelt parten.

Den foreliggende sag drejer sig om ugyldige afgørelser.

3.3.3. Det er i øvrigt i notatet af 6. december 2015 og referatet af byrådsmødet den 18. januar 2016 anført, at der på tidspunktet for byrådets beslutning af 8. juni 2015 ikke fra KL forelå en anbefaling til kommunerne om generelt at genoptage sager om gensidig forsørgelsespligt. Det er endvidere nævnt, at KL (i sin redegørelse af 26. marts 2015) henviste til oplysninger på Ankestyrelsens hjemmeside om, hvad kommunerne skulle gøre, hvis de modtog klager over afgørelser om gensidig forsørgelsespligt mellem samlevende, hvor klagefristen var overskredet, og hvor borgeren mente, at der var begået væsentlige sagsbehandlingsfejl.

Jeg bemærker, at det anførte på Ankestyrelsens hjemmeside, som citeres i redegørelsen fra KL (side 8-9), angår kommunernes behandling af konkrete

klager, der modtages efter udløbet af klagefristen, og ikke spørgsmålet om, hvornår kommunen af egen drift skal genoptage sager, der ikke er påklaget.

Endvidere bemærker jeg, at jeg er opmærksom på, at afsnittet i KL's redegørelse om betydningen af sagsbehandlingsfejl i forskellige typer af sager (side 5 ff.) hovedsagelig har fokus på sager med konkret væsentlige mangler og kun sporadisk omtaler den retlige mangel, der foreligger, når en afgørelse ikke er meddelt begge parter.

KL citerer dog (side 4) dele af STAR's skrivelse af 2. marts 2015 (jf. sagsfremstillingen nedenfor), hvor betydningen af denne mangel tydeligt fremgår. KL anfører i øvrigt (side 7 f.), at der ved en væsentlig sagsbehandlingsfejl skal ses bort fra den gensidige forsørgelsespligt for tiden, indtil kommunen eventuelt træffer en ny korrekt afgørelse om gensidig forsørgelsespligt.

Endelig bemærker jeg, at det er uden betydning for spørgsmålet om kommunens pligt til at genoptage sager af egen drift, om der foreligger en anbefaling herom fra f.eks. KL.

4. Opsamling

4.1. På baggrund af ovenstående er det min opfattelse, at kommunen efter modtagelse af Ankestyrelsens afgørelse af 17. februar 2015 blev bekendt med styrelsens retsopfattelse, hvorefter en afgørelse om gensidig forsørgelsespligt ikke havde nogen retsvirkning, før afgørelsen efter genoptagelse eventuelt blev meddelt begge parter.

Kommunen var herefter forpligtet til at undersøge, om den manglende meddelelse af afgørelsen til begge parter var en generel fejl, hvilket kommunen også gjorde.

Da kommunens praksis var blevet underkendt af Ankestyrelsen, var kommunen desuden forpligtet til at ændre sin praksis fremover. Kommunen ændrede således også i overensstemmelse hermed sin sagsbehandling fremover i lyset af bl.a. de konkrete afgørelser fra Ankestyrelsen. Det fremgår af kommunens interne notat af 24. marts 2015.

Randers Kommune genoptog endvidere de sager, hvori kommunen modtog klager fra borgere over afgørelser, der ikke var meddelt begge parter, og efterbetalte ydelser i disse sager.

Det er imidlertid min opfattelse, at kommunen havde pligt til af egen drift at genoptage (og omgøre) alle de ca. 110 sager med tilsvarende fejl, og at plig-

ten indtrådte, da resultatet af sagsbehandlingernes gennemgang af deres sager forelå, og sagerne var identificerede.

Jeg mener herefter, at det er kritisabelt, at kommunen ikke traf beslutning om af egen drift at genoptage (og omgøre) alle de sager om gensidig forsørgelsespligt, hvor afgørelsen ikke var meddelt begge parter, umiddelbart efter at kommunen havde identificeret de ca. 110 sager.

Jeg har herved lagt vægt på, at kommunen på baggrund af Ankestyrelsens afgørelser var bekendt med, at sagerne var behæftede med en væsentlig mangel. Kommunen var desuden bekendt med, at konsekvensen heraf var, at sagerne måtte genoptages, og at der skulle ske efterbetaling af ydelser, indtil det tidspunkt, hvor der eventuelt blev truffet en ny afgørelse over for begge parter.

Jeg har endvidere lagt vægt på, at det ikke var forbundet med store administrative vanskeligheder at genoptage sagerne, da de var identificeret, og da der var tale om et forholdsvis lille antal sager.

4.2. Jeg er opmærksom på, at kommunen – på baggrund af et brev af 16. marts 2015 fra KL, der anbefalede kommunerne ikke at efterbetale ydelser, før foreningen havde afsluttet sin undersøgelse – afventede resultatet af denne undersøgelse.

Jeg har endvidere forståelse for, at kommunen afventede svar fra Ankestyrelsen på henvendelser dertil, jf. sagsfremstillingen nedenfor. KL's redegørelse forelå den 26. marts 2015, og Ankestyrelsens (seneste) svar forelå den 13. april 2015.

Selv om det af svar på Ankestyrelsens hotline, som Ankestyrelsen henviste til, bl.a. fremgik, at ugyldighed betød, at kommunen skulle stille borgeren som om, afgørelsen ikke var truffet, traf kommunen dog heller ikke beslutning om genoptagelse af alle de identificerede sager på dette tidspunkt.

Efter min opfattelse ændrer KL's henvendelse til kommunerne og kommunens henvendelser til Ankestyrelsen således ikke ved, at kommunen havde pligt til at genoptage og omgøre sagerne af egen drift, da resultatet af sagsbehandlingernes gennemgang af deres sager forelå.

4.3. Det fremgår af referatet af byrådets beslutning af 18. januar 2016, at kommunen "omgør afgørelserne, hvis der er sagsbehandlingsfejl af nævnte karakter, som vurderes at medføre at afgørelsen er ugyldig". Jeg forstår det sådan, at kommunen ville annullere afgørelsen i alle de sager, hvor afgørelsen ikke er meddelt begge parter, og efterbetale de beløb, som kommunen

har modregnet i kontant- eller uddannelseshjælp, i perioden indtil der eventuelt blev/bliver truffet en ny afgørelse over for begge parter.

Da byrådet således nu – efter min henvendelse – har truffet beslutning om, at kommunen af egen drift skal genoptage alle sager, hvori der ikke er givet meddelelse om afgørelsen til begge parter (som ikke allerede har været genoptaget), foretager jeg mig ikke mere i sagen.

Jeg beder dog kommunen om at orientere mig om resultatet af kommunens genoptagelse og fornyede behandling af sagerne, herunder om antallet af sager, hvori der er eller bliver truffet nye afgørelser og efterbetalt kontant- eller uddannelseshjælp.

5. Besvarelsen af min høring af 4. november 2015

I min høring anførte jeg bl.a., at det af sagsfremstillingen fra mødereferatet af 8. juni 2015 fremgik, at en gennemgang af samtlige de ca. 110 identificerede sager ville kræve et ressourceforbrug på to fuldtidsmedarbejdere i ca. to måneder svarende til 135.000 kr., og at en genoptagelse af de ca. 110 sager ville medføre en udgift på ca. 4,4 mio. kr. brutto og 2,2 mio. kr. netto.

Jeg bad i den forbindelse kommunen om at redegøre for, om oplysningerne om disse økonomiske udgifter blev tillagt vægt ved beslutningen af 8. juni 2015 om ikke at tage sagerne op af egen drift. Jeg bad endvidere kommunen om at forholde sig til, om dette var sagligt/lovligt.

Kommunen har ikke sendt mig en egentlig udtalelse i sagen. Den har alene fremsendt referatet fra byrådets møde den 18. januar 2016 samt notatet af 6. december 2015 fra forvaltningen og en supplerende erklæring fra et byrådsmedlem (samt yderligere interne notater mv., som jeg selv anmodede om efterfølgende).

På telefonisk forespørgsel har kommunen oplyst, at det fremsendte er svar på min høring.

Jeg har således ikke modtaget et direkte svar på mit spørgsmål om, hvorvidt oplysningerne om de økonomiske udgifter ved genoptagelse blev tillagt vægt ved beslutningen af 8. juni 2015 om ikke at tage sagerne op af egen drift.

Da byrådet imidlertid har besluttet, at sagerne skal genoptages, foretager jeg mig ikke mere i den anledning.

Til orientering vedlægger jeg en kopi af mit brev af i dag til Kasper Fuhr Christensen.

Med venlig hilsen

Jørgen Steen Sørensen

Kopi til:

Kasper Fuhr Christensen
Statsforvaltningen, Tilsynet
Ankestyrelsen
KL
STAR (Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering)

Sagsfremstilling

Ved lov nr. 894 af 4. juli 2013 om ændring af bl.a. aktivloven blev der indsat regler om gensidig forsørgelsespligt for samlevende i §§ 2 a-2 c i loven (lovbekendtgørelse nr. 806 af 1. juli 2015). Formålet var at skabe større ensartethed mellem gifte og papirløst samlevende i kontanthjælpssystemet.

Reglerne er afskaffet igen pr. 1. januar 2016 (lov nr. 1522 af 27. december 2014 om ændring af bl.a. lov om aktiv socialpolitik), men gjaldt for de sager, som denne udtalelse vedrører.

Kort fortalt blev der med reglerne indført en forsørgelsespligt mellem ugifte samlevende, når begge var fyldt 25 år, og når en eller begge ansøgte om eller modtog kontant- eller uddannelseshjælp. Kommunen skulle undersøge, om nogle nærmere angivne grundbetingelser og kriterier var opfyldt (§ 2 b, stk. 1 og 2). I øvrigt kunne kommunen anse to personer for samlevende, når de havde et samliv af ægteskabslignende karakter (§ 2 b, stk. 3).

Hvis kommunen mente, at betingelserne for at anse to personer for samlevende var opfyldt, skulle der foretages partshøring over, at kommunen anså de pågældende for samlevende og forventede at træffe afgørelse om gensidig forsørgelsespligt. Når kommunen havde truffet en sådan afgørelse, blev der foretaget en beregning af uddannelses- eller kontanthjælp svarende til den, der foretages for ægtefæller (dog kun med halv virkning), dvs. på grundlag af samleverens indtægt og formue.

Hvis samleveren ikke opfyldte sin forsørgelsespligt, kunne kommunen udbetale kontant- eller uddannelseshjælp til den trængende samlever og opkræve beløb, der var blevet udbetalt, hos den anden samlever (aktivlovens § 97 a).

Den procedure, som kommunerne skulle følge i sager om gensidig forsørgelsespligt, er nærmere beskrevet i forarbejderne til loven (lovforslag nr. L 224 af 28. maj 2013, bemærkningerne til § 1, nr. 4). Heri er bl.a. anført følgende:

”Hvis det er fastslået, at ansøgeren opfylder tildelingsbetingelserne, skal kommunen efter forslaget dernæst tage stilling til, om ansøgeren er samlevende, og dermed om en anden end kommunen har forsørgelsespligten over for samleveren. Denne afgørelse har betydning for udmålingen af hjælpen.

Hvis ansøgeren, jf. ovenfor, anses for samlevende, er ansøgers sambo part i sagen, og kommunen skal skriftligt meddele ansøgerens sambo, hvilke oplysninger kommunen agter at træffe afgørelse på grundlag af. Samboen anmodes heri om at afgive en udtalelse, jf. forvaltningslovens

§ 19. Partshøringen bør indeholde oplysning om, hvad forsørgelsespligten indebærer, fx at hver af de samlevende får pligt til at overlade den anden part tilstrækkeligt til, at denne kan få fyldestgjort sit behov i fornødent omfang.

Bestrides oplysningerne om fælles barn eller om registrering i ATP, vil kommunen skulle undersøge forholdene nærmere. En sådan undersøgelse kan dels resultere i, at afgørelsen fastholdes, dels resultere i at registeroplysningerne bliver bragt i overensstemmelse med de faktiske forhold.

For så vidt angår personer, der allerede modtager kontanthjælp ved lovens ikrafttræden, vil kommunen forud herfor skulle gennemgå oplysningerne med henblik på at undersøge, om modtageren opfylder kriterierne for, at der kan konstateres gensidig forsørgelsespligt. Herefter vil kommunen skulle rette henvendelse i form af en agterskrivelse til de to personer, som en afgørelse om gensidig forsørgelsespligt retter sig imod med henblik på at modtage en udtalelse, jf. forvaltningslovens § 19. Henvendelsen bør tillige indeholde oplysning om, hvad forsørgelsespligten indebærer, fx at hver af de samlevende får pligt til at overlade den anden part tilstrækkeligt til, at denne kan få fyldestgjort sit behov i fornødent omfang. Hvis de oplysninger, der danner grundlag for afgørelsen om samliv, ikke bestrides af de to, afgørelsen retter sig imod, træffer kommunen afgørelse om, at parret har forsørgelsespligt over for hinanden, og hjælpen vil fra lovens ikrafttrædelsestidspunkt blive beregnet efter disse bestemmelser. Afgørelsen meddeles de to parter og ledsages af en klagevejledning.”

Reglerne indebar, at hvis kommunen traf afgørelse om gensidig forsørgelsespligt, skulle kommunen herefter til brug for beregningen af hjælpen indhente oplysninger om samleverens økonomiske forhold. Efter § 11 a, stk. 2, i retssikkerhedsloven (lovbekendtgørelse nr. 1052 af 8. september 2015 om retssikkerhed og administration på det sociale område) kan dette ske uden samtykke fra andre offentlige myndigheder og arbejdsløsheds-kasser.

Den 5. august 2014 offentliggjorde Ankestyrelsen principafgørelse 49-14 om gensidig forsørgelsespligt og manglende overholdelse af forvaltningslovens regler om partshøring og begrundelse. Det fremgår heraf – i overensstemmelse med de ovennævnte lovbemærkninger – at kommunen skulle træffe afgørelse om samliv både over for ansøgeren og over for samboen.

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR) gennemgik i skrivelse nr. 9142 af 2. marts 2015 reglerne om gensidig forsørgelsespligt og beskrev den sagsbehandling, der skulle finde sted, og hvilken betydning forskellige sags-

behandlingsfejl har for afgørelsens gyldighed. Af skrivelsen, der blev offentliggjort den 13. marts 2015, fremgår bl.a. følgende:

”En afgørelse, om at et par skal anses for samlevende og derfor har gensidig forsørgelsespligt efter lov om aktiv socialpolitik, skal for at have virkning meddeles til dem, afgørelsen vedrører – dvs. til både ansøgeren og samleveren. Afgørelsen har derfor ikke virkning førend den er meddelt til begge parter, hvilket vil sige, at den ikke kan håndhæves, og at der i kontanthjælpssystemet ikke kan beregnes uddannelses- eller kontanthjælp med gensidig forsørgelsespligt for samlevende, førend såvel ansøger som samlever har fået afgørelsen meddelt.”

Det fremgår af interne notater af 24. marts og 1. april 2015 fra forvaltningen, at kommunen henholdsvis den 17. februar, 4. marts og 5. marts 2015 modtog afgørelser fra Ankestyrelsen, hvori Ankestyrelsen havde erklæret kommunens afgørelser om gensidig forsørgelsespligt for ugyldige på grund af manglende afgørelsesbrev til samleveren.

I de konkrete afgørelser anførte Ankestyrelsen, at dette betød, at Ankestyrelsen ophævede kommunens afgørelser.

I afgørelsen af 17. februar 2015 anførte Ankestyrelsen desuden, at sagen blev hjemvist til ny behandling og afgørelse i kommunen, og at dette betød, at kommunen først kunne pålægge gensidig forsørgelsespligt, når kommunen havde truffet en ny afgørelse herom over for begge parter. I afgørelsen af 5. marts 2015 anførte Ankestyrelsen, at der – fordi parterne ikke længere var samlevende – ikke var grundlag for, at kommunen skulle træffe en ny afgørelse, da den først ville kunne få virkning fra det tidspunkt, hvor den var meddelt begge parter.

Det fremgår også af de interne notater, at sagsbehandlerne i Randers Kommune umiddelbart efter modtagelsen af afgørelsen af 17. februar 2015 fra Ankestyrelsen ”løseligt” gennemgik deres sager for at se, om der var sendt afgørelsesbreve til begge parter. To ud af 14 sagsbehandlere havde konsekvent lavet denne fejl i alle deres sager, og der var også enkelte fejl i de andre sager. På baggrund af denne gennemgang ”forventede” kommunen, at der manglede afgørelsesbreve i ca. 110 sager. De borgere, der var berørt af disse sager, havde ikke selv efterfølgende rettet henvendelse til kommunen.

På baggrund af principafgørelse 49-14 og de konkrete afgørelser fra Ankestyrelsen ændrede kommunen sin sagsbehandling fremadrettet. Det fremgår af det interne notat af 24. marts 2015, at kommunen på dette tidspunkt også havde modtaget 14 klager fra borgere, men at behandlingen heraf afventede en redegørelse fra KL (der i brev af 16. marts 2015 havde anbefalet kommu-

nerne ikke at efterbetale en eventuel ydelse, før KL havde afsluttet sin undersøgelse) og nærmere afgørelser og svar fra Ankestyrelsen.

Kommunernes Landsforening (KL) udsendte den af 26. marts 2015 en redegørelse om gensidig forsørgelsespligt. I redegørelsen er bl.a. det ovennævnte afsnit fra STAR's skrivelse citeret. Herudover har KL bl.a. skrevet således:

"I de tilfælde, hvor en sagsbehandlingsfejl konkret ikke har haft betydning for afgørelsen, kan kommunen efter KL's opfattelse lægge til grund, at afgørelsen kan fastholdes som gyldig (**forudsat, at den er meddelt begge parter**) [min fremhævelse]. (...)

...

I de tilfælde, hvor en afgørelse er behæftet med sagsbehandlingsfejl, skal der foretages en konkret vurdering af, om fejlen er konkret væsentlig med den virkning, at afgørelsen er ugyldig. I så fald skal parterne stilles, som om afgørelsen ikke var truffet.

...

Konsekvensen er, at der ses bort fra den gensidige forsørgerpligt for tiden, indtil kommunen evt. træffer en ny, korrekt afgørelse om gensidig forsørgerpligt.

...

Skal kommunen efterbetale kontanthjælp?

Da der ikke er hjemmel til at træffe afgørelse med tilbagevirkende kraft, vil kommunerne i de sager, som er behæftet med konkret væsentlige mangler, der medfører, at afgørelserne må betragtes som ugyldige, være forpligtet til at efterbetale differencen mellem den reducerede kontanthjælp og den kontanthjælp, som ansøgeren ville have fået, såfremt der ikke var truffet afgørelse om forsørgelsespligt for ansøgerens samlever."

Af kommunens interne notat af 1. april 2015 fremgår det, at forvaltningen på dette tidspunkt havde vurderet kommunens sagsbehandling på baggrund af redegørelsen af 26. marts 2015 fra KL, herunder i sager, hvor borgerne ikke havde klaget. Det fremgår endvidere, at kommunen endnu ikke havde fået svar fra Ankestyrelsen på en henvendelse, og at der ville komme en nærmere beskrivelse af de største kommuners håndtering af sagerne. I notatet er det bl.a. anført, at manglende afgørelsesbrev til begge parter "jf. Ankestyrelsen er en væsentlig sagsbehandlingsfejl, som vil føre til ugyldighed af afgørelsen".

For så vidt angår de svar, som kommunen afventede fra Ankestyrelsen, fremgår det, at kommunen rettede henvendelse til Ankestyrelsen den 5. og 6. marts 2015 om Ankestyrelsens afgørelse af 4. marts 2015, der også omfattede partshøring, og at henvendelsen til Ankestyrelsen kun vedrørte dette spørgsmål. Ankestyrelsen svarede den 6. marts 2015.

Den 24. marts 2015 sendte kommunen yderligere spørgsmål til Ankestyrelsen, herunder om kommunen var forpligtet til at tage øvrige sager op af egen drift, hvor forvaltningslovens regler ikke havde været overholdt.

Ankestyrelsen svarede den 10. april 2015, bl.a. ved henvisning til svar på tre generelle spørgsmål, som Ankestyrelsen havde givet på styrelsens hotline i marts 2015. I et af disse svar (af 25. marts 2015) havde Ankestyrelsen bl.a. taget stilling til, hvad det betyder, når Ankestyrelsen vurderer, at en kommunes afgørelse er ugyldig, og styrelsen derfor har ophævet den. Ankestyrelsen svarede, at kommunen derefter skal stille borgeren som om, afgørelsen ikke var truffet, men at der dog kunne være undtagelser. Svarene indeholder ikke noget om, hvornår der er pligt til genoptagelse af egen drift uden klage fra borgerne, men kun at kommunen i forbindelse med klage altid skal overveje, om en sagsbehandlingsfejl er så væsentlig, at sagen skal tages op på ny af kommunen (svar af 12. marts 2015).

Af et internt statusnotat af 7. maj 2015 fremgår det, at forvaltningen havde genoptaget de tre sager, hvor der ifølge Ankestyrelsen var tale om ugyldige afgørelser på grund af manglende afgørelsesbrev til samleveren, og havde efterbetalt i alt ca. 70.000 kr. til de berørte borgere. Det fremgår endvidere, at forvaltningen ved "modtagelsen af de 3 stadfæstede og de 3 omgjorte sager fra Ankestyrelsen" vurderede, at der var tilstrækkeligt grundlag for at gennemgå de nu 15 klager, som kommunen havde modtaget. I 10 af disse sager var der ikke sendt afgørelsesbrev til samleveren, og kommunen ville i disse sager annullere afgørelsen og foretage efterbetaling på i alt ca. 400.000 kr.

Socialudvalget og beskæftigelsesudvalget blev mundtligt orienteret om sagen på møder henholdsvis den 25. marts og 8. april 2015 på baggrund af de interne notater af 24. marts og 1. april 2015, og kommunes behandling af sagerne blev herefter taget op på et byrådsmøde den 8. juni 2015.

Af en sagsfremstilling til brug for byrådsmødet fremgår det, at forvaltningen mente, at den generelle praksis i forbindelse med behandlingen af sagerne var lovmedholdelig, men at der desværre var sket sagsbehandlingsfejl i form af manglende afgørelsesbrev til samleveren i nogle af sagerne.

Det fremgår endvidere, at forvaltningen frem til modtagelsen af de tre omgjorte afgørelser fra Ankestyrelsen i kommunens egne sager (jf. ovenfor) og tre

stadfæstede afgørelser havde været usikker på, hvilke sagsbehandlingsfejl der ville kunne føre til ugyldighed.

Desuden fremgår det, at en gennemgang af samtlige sager ville kræve et resourceforbrug på to fuldtidsmedarbejdere i ca. to måneder svarende til 135.000 kr., og at en genoptagelse af de ca. 110 sager ville medføre en udgift på ca. 4,4 mio. kr. brutto og 2,2 mio. kr. netto.

Om genoptagelse af egen drift var bl.a. anført følgende:

”Idet den beskrevne procedure, for håndtering af sagerne om gensidig forsørgelsespligt, har været af en sådan karakter, at afgørelserne generelt ville være gyldige ud fra den praksis, som Ankestyrelsen indtil videre har udmeldt, vurderes der ikke systematisk at være sket væsentlige fejl i sagsbehandlingen.”

I sagsfremstillingen er det desuden nævnt, at STAR havde rettet henvendelse til landets kommuner og bedt om en redegørelse om gensidig forsørgelsespligt. Der sigtes hermed til et brev af 16. april 2015, hvori STAR bad alle kommuner om nærmere faktuelle oplysninger om behandlingen af sager om gensidig forsørgelsespligt, herunder antal genoptagede afgørelser som følge af fejl, herunder manglende meddelelse af afgørelsen til begge parter.

Det er desuden nævnt, at KL i forlængelse af anmodningen fra STAR i et brev til ydelsescheferne havde oplyst, at anmodningen ikke i sig selv gav anledning til at gennemgå alle sager om gensidig forsørgelsespligt for samlevende. Det er også anført, at KL havde anbefalet, at kommunerne udelukkende sendte de oplysninger, der forelå i kommunen, ”og hvis kommunen ikke har lavet systematiske fejl i sagerne, så er det alene dét, som kommunen skal svare STAR”.

Af kommunens svar af 8. maj 2015 til STAR er det bl.a. anført, at der endnu ikke var overblik over antal genoptagne sager, men at kommunen vurderede, at der ikke var sket systematiske sagsbehandlingsfejl, som ville føre til ugyldighed af afgørelserne.

På baggrund af forvaltningens sagsfremstilling besluttede byrådet i Randers Kommune på mødet den 8. juni 2015 kun at genoptage sager om gensidig forsørgelsespligt for samlevende på baggrund af eventuelle klager fra borgerne og således ikke af egen drift.

Ankestyrelsen offentliggjorde den 8. juli 2015 principafgørelse 37-15, hvoraf det fremgår, at en afgørelse om gensidig forsørgelsespligt ikke har retsvirkning, før den er meddelt begge parter. Ankestyrelsen har endvidere udtalt, at det ikke er tilstrækkeligt, at samleveren får underretning om afgørelsen på

anden måde end ved individuel meddelelse om afgørelsen – f.eks. via sin samlever.

Et medlem af byrådet rettede den 17. september 2015 henvendelse til mig om byrådets beslutning af 8. juni 2015 om ikke af egen drift at genoptage sager om gensidig forsørgelsespligt. Medlemmet henviste til, at det af sagsfremstillingen til byrådsmødet fremgik, at der var truffet ca. 110 ugyldige afgørelser (fordi afgørelsen ikke var sendt til begge parter).

På baggrund af henvendelsen bad jeg i brev af 4. november 2015 kommunen om en udtalelse i sagen. Jeg henviste til § 17, stk. 1, i lov om Folketingets Ombudsmand (lovbekendtgørelse nr. 349 af 22. marts 2013), hvorefter ombudsmanden af egen drift kan tage sager op til undersøgelse.

Jeg anførte bl.a., at jeg forstod, at kommunen havde taget Ankestyrelsens afgørelser om ugyldighed til efterretning i og med, at kommunen havde genoptaget afgørelserne i de pågældende sager. Jeg bad derfor kommunen om at uddybe, hvad der mentes med det anførte i citatet ovenfor om genoptagelse af sager af egen drift.

Jeg redegjorde desuden for, at en myndighed normalt må antages at være forpligtet til at genoptage allerede afgjorte sager af egen drift, hvis myndighedens retsanvendelse eller praksis er blevet underkendt. Jeg måtte på baggrund af det anførte i sagsfremstillingen umiddelbart forstå, at Randers Kommune havde identificeret eller havde mulighed for at identificere de ca. 110 sager, hvori der formodedes at være truffet ugyldige afgørelser. Jeg bad kommunen om at udtale sig om, hvorvidt kommunen i lyset af det, som jeg havde anført, måtte anses for forpligtet til at genoptage sagerne af egen drift, og om kommunen i givet fald ville omgøre beslutningen af 8. juni 2015.

Endelig bad jeg kommunen om at redegøre for, om oplysningerne i sagsfremstillingen om de økonomiske udgifter blev tillagt vægt ved beslutningen af 8. juni 2015 om ikke at tage sagerne op af egen drift. I givet fald bad jeg kommunen forholde sig til, om dette var sagligt/lovligt.

Randers Kommune har den 21. januar 2016 sendt mig kopi af et referat af et møde i byrådet den 18. januar 2016 med bilag, herunder et notat af 6. december 2015 med forvaltningens indstilling. Kommunen har ikke sendt en egentlig udtalelse med svar på de spørgsmål, som jeg stillede i min høring af 4. november 2015, men har telefonisk oplyst, at det fremsendte udgør kommunens svar på min henvendelse.

Af referatet fremgår det, at byrådet på mødet den 18. januar 2016 har besluttet, at kommunen af egen drift skal genoptage de allerede identificerede ca. 110 sager og omgøre afgørelserne, hvis der er sagsbehandlingsfejl af den

nævnte karakter (afgørelsen om gensidig forsørgelsespligt er ikke meddelt til begge parter), som vurderes at medføre, at afgørelsen er ugyldig.

I anledning af mit spørgsmål til det ovennævnte citat om, at der ikke systematisk er sket væsentlige fejl, fremgår det af notatet, at der hermed menes, at afgørelserne generelt er håndteret korrekt. Det er således kommunens opfattelse, at alle de borgere, der blev pålagt gensidig forsørgelsespligt, var omfattet af målgruppen. Der er dog sket sagsbehandlingsfejl i nogle af sagerne, men ifølge kommunen er der ikke tale om generelle eller systematiske fejl, og i langt de fleste tilfælde har kommunen meddelt afgørelsen til begge parter.

Kommunen har i referatet og notatet desuden nævnt, at Ankestyrelsen efter byrådets beslutning af 8. juni 2015 har truffet principafgørelser om virkningen af manglende partshøring og meddelelse af afgørelsen til begge parter. Der sigtes hermed til principafgørelserne 36-15 (om bl.a. partshøring) og 37-15 (om meddelelse af afgørelsen til begge parter). På baggrund af disse principafgørelser og under henvisning til notatet anbefalede forvaltningen, at byrådet ændrede beslutningen af 8. juni 2015 og besluttede, at de allerede identificerede ca. 110 sager, hvori afgørelsen ikke var meddelt begge parter, skulle genoptages.

I notatet har forvaltningen også henvist til "tilbagekaldelsesgrundsætningen" som grundlag for anbefalingen om, at byrådet skulle træffe en ny beslutning om, at kommunen skulle genoptage sagerne af egen drift. I et afsnit om "Regelgrundlag – tilbagekaldelsesgrundsætning" har kommunen gengivet de kriterier, der skal lægges vægt på ved vurderingen af, om der skal ske genoptagelse af sager af egen drift, når en myndigheds praksis underkendes. Der er tale om en gengivelse af afsnit i Karsten Loiborg m.fl., Forvaltningsret, 2. udgave (2002), side 946.

Med e-mail af 26. januar 2016 har kommunen desuden videresendt en e-mail af 21. januar 2016 fra det byrådsmedlem, der rettede henvendelse til mig om sagen. Der er tale om en gengivelse af et ændringsforslag fra Velfærdslisten, der blev forkastet på byrådsmødet den 18. januar 2016.

Med e-mails af 8. februar og 18. april 2016 har kommunen sendt mig kopi af bl.a. interne notater af 24. marts, 1. april og 7. maj 2015 og af konkrete afgørelser fra Ankestyrelsen samt korrespondance med Ankestyrelsen, der er nævnt i de to førstnævnte notater.

Skilleark

Dokumentnummer: 15/04036-27

Kasper Fuhr Christensen
Vestervold 17, 5.
8900 Randers

Gammeltorv 22
DK-1457 København K
Tlf. +45 33 13 25 12
Fax +45 33 13 07 17

www.ombudsmanden.dk
post@ombudsmanden.dk

Personlig henvendelse: 10-14
Telefonisk henvendelse:
Man.-tors. 9-16, fre. 9-15

Byrådet i Randers Kommunes beslutning af 8. juni 2015 om ikke at genoptage sager om gensidig forsørgelsespligt af egen drift

04-07-2016

Til orientering sender jeg hermed kopi af et brev, som jeg i dag har sendt til Randers Kommune.

Dok.nr. 15/04036-28/PH
Bedes oplyst ved henvendelse

Du har i en e-mail af 21. januar 2016 til kommunen – som kommunen har videresendt til mig den 26. januar 2016 – gengivet et ændringsforslag fra Velfærdslisten, der blev forkastet på byrådsmødet den 18. januar 2016.

+ bilag

I forlængelse af et af punkterne heri har du opfordret mig til at lytte til optagelsen af byrådets drøftelser på mødet den 8. juni 2015 om gensidig forsørgelsespligt.

Det fremgår af din e-mail (og af ændringsforslaget), at Velfærdslisten anser det notat af 6. december 2015, som kommunen har udarbejdet til brug for byrådets behandling af spørgsmålet om gensidig forsørgelsespligt på mødet den 18. januar 2016, for mangelfuldt.

Af ændringsforslaget fremgår bl.a., at Velfærdslisten mener, at kommunen bør undersøge, i hvilket omfang der ikke er sket partshøring i sagerne om gensidig forsørgelsespligt, og herefter tage stilling til, om kommunen også af egen drift har pligt til at genoptage et antal sager som følge af manglende partshøring.

Jeg har lyttet til optagelsen fra mødet den 8. juni 2015, men jeg har ikke på baggrund heraf eller på baggrund af din e-mail i øvrigt fundet grundlag for at foretage mig noget i den anledning.

Som anført i kommunens notat af 6. december 2015 fremgår det af Ankestyrelsens principafgørelse 36-15, at manglende partshøring ikke altid (i modsætning til manglende meddelelse af afgørelsen) medfører ugyldighed. Det skal i de konkrete tilfælde vurderes, om den manglende partshøring har været af væsentlig betydning for afgørelsen.

Med venlig hilsen

Jørgen Steen Sørensen

Kopi til:

Randers Kommune

Bagside

Antal filer:

2
